

УДК 336

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/5-84-19>

Муравський О. А.
Шевчук Д. В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто весь період функціонування банківської системи України, який поділено на вісім етапів із подальшим їх описом. Виокремлено проблеми, які були притаманні комерційним банкам України на різних етапах розвитку банківської системи. Описано специфічні риси функціонування комерційних банків у розрізі окремих періодів. Проведено аналіз динаміки активів банківської системи України її пасивів та динаміки зміни кількості комерційних банків з урахуванням частки, яку займає іноземний капітал. Здійснено узагальнення проблем та викликів, які мали місце під час становлення і розвитку банківської системи України, а також здійснено аналіз її сучасного стану. Досліджено особливості структури та описано перспективи розвитку української банківської системи.

Ключові слова: банківська система, становлення, етапи розвитку, комерційні банки, фінансові ресурси.

Постановка проблеми. Сьогодні банки України діють в умовах переходу банківської системи до європейських стандартів, а тому важливо дослідити основні етапи становлення і розвитку сукупності банківських установ та поліпшення їхньої діяльності. Нині на ринку банківських послуг існує підвищений ризик ринкового середовища, що встановлює підвищені вимоги до забезпечення та підтримки фінансової стійкості банківських установ, оптимального використання наявних фінансових і нефінансових ресурсів, оцінки та контролю ризиків, комплексного розроблення системно важливих заходів організації банківської діяльності. Отже, актуальним є дослідження етапів формування та проблем сучасного розвитку банківської системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню та дослідженню особливостей розвитку банківської системи України присвячено роботи

багатьох вітчизняних науковців. Так, особливості становлення та розвитку банківської системи в Україні розглядала І. Грановська [1], проблеми реформування, минуле, світовий досвід банківської системи України досліджував О. Колодізев [2], історичні аспекти розвитку банківської системи України розглядала І. Д'яконова [3], особливості розвитку та сучасного стану банківської системи України в контексті державної монетарної політики вивчав І. Грубінка [4].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Глобалізаційні процеси, які мали тенденцію до посилення останніми роками, так чи інакше впливають і на Українську державу та її банківську систему. Виходячи із цього, необхідним є встановлення рівня впливу банків з іноземним капіталом на банківську систему України.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження етапів становлення, виявлення та

узагальнення проблем розвитку банківської системи України.

Виклад основного матеріалу. Українська банківська система протягом усього часу проявляла тенденції до інтенсивного розвитку. Основними напрямками функціонування банківської системи України були і залишаються такі завдання: перш за все, забезпечення безперервного обороту грошового капіталу в економіці держави; нагромадження тимчасово вільних ресурсів (заощаджень) за допомогою встановлення оптимальних умов для їх залучення задля подальшого перерозподілу на благо економічного зростання; забезпечення можливості доступу до фінансування приватним особам, державі, юридичним особам (підприємствам і організаціям).

Етапи становлення та проблематику розвитку банківської системи України доцільно розглядати через розчленування окремих проміжків часу її функціонування на окремі періоди.

Основні характеристики етапів становлення та розвитку української банківської системи представлено в табл. 1.

Банківський сектор країни відіграє вагомую роль у розвитку та функціонуванні економіки. Він є основним посередником на ринку фінансових ресурсів та пов'язує між собою різні ланки господарської діяльності. Банківська система України є досить молодою, але вже встигла пережити чотири серйозні кризи: 1998 р., 2004 р., 2008 р. та 2013–2015 рр. Основними каталізаторами цих криз є зовнішні чинники, зокрема світові фінан-

сові кризи. Проте не слід забувати про внутрішні об'єктивні причини, які роблять банки більш уразливими, а також про особливості функціонування вітчизняної банківської системи [7, с. 97].

Розглянемо та проаналізуємо детальніше етапи становлення банківської системи України.

Почнемо з **першого етапу**, який мав місце на початку незалежності, а саме припадав на період з 1991 по 1992 р. Створення української банківської системи співпадає з початком функціонування Національного банку України згідно з Указом Верховної Ради України від 20 березня 1991 р. «Про порядок введення в дію Закону України «Про банки і банківську діяльність». Цей Закон закріплював створення дворівневої банківської системи та Національного банку України, на якого була покладена роль центрального банку України. Національний банк України був створений на основі Українського республіканського банку Держбанку СРСР. Одним із перших заходів Національного банку України було введення у січні 1992 р. у готівковий обіг тимчасової валюти – українського карбованця – купонів, які могли використовуватися багато разів. Але функціонування безготівкового обороту, через який проводилася більша частина розрахунків між підприємствами й установами, здійснювалося за допомогою рубля – грошової одиниці колишнього СРСР. Натомість уже у листопаді 1992 р. функціонування рубля у грошовому обігу України повністю припиняється, і єдиним законним засобом платежу в готівковому і безготівковому обігу

Таблиця 1

Основні риси етапів становлення української банківської системи

Етап	Характеристика етапів становлення української банківської системи
1-й етап (1991–1992 рр.)	Розпочалася перереєстрація Національним банком України комерційних банків, які були зареєстровані ще за часів СРСР Держбанком СРСР. Відбувається процес акціонування державних банків та трансформації державних спеціалізованих банків на комерційні.
2-й етап (1992–1993 рр.)	Починають свою діяльність банки «нової хвилі»: «Аваль», «Інко», «Відродження», «Трансбанк», «ПриватБанк». Також цей період запам'ятався утворенням низки дрібних, невеликих банків, які завдяки інфляційним процесам отримували достойний прибуток.
3-й етап (1994–1996 рр.)	Національний банк України запровадив чітку систему регулювання банківської діяльності. У цей період сповільнилися інфляційні процеси, що стало однією з причин появи на українському ринку банківських послуг філій іноземних банків (станом на 1996 р. кількість іноземних банків налічувала 14 установ).
4-й етап (1996–2000 рр.)	Відповідно до Указу Президента України Леоніда Кучми та статей 99 і 102 Конституції України, протягом 2–16 вересня 1996 р. в Україні була проведена грошова реформа. В обіг уведено національну валюту України гривню та її соту частку – копійку. Таким чином, відбувається стабілізація банківської системи, посилення контролю над діяльністю банків.
5-й етап (2000–2008 рр.)	На цьому етапі українська банківська система отримала нові закони: «Про банки і банківську діяльність» та «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг». Цей період був успішним для банківської системи: чисті активи українських банків зросли майже у 6 разів, капітал – у 14 разів. Для цього етапу також характерні падіння дохідності банківських операцій, укрупнення та консолідація капіталу банків.
6-й етап (2008–2014 рр.)	Початок світової економічної кризи, яка потягла за собою девальвацію та інфляцію національної валюти, політичну нестабільність. Банківська система зіткнулася із загрозою втрати ліквідності великими банками, що спричинило б руйнування всієї банківської системи. Заяви окремих експертів у ЗМІ викликали депозитну кризу: громадяни масово почали вимагати повернення своїх вкладів. Світова криза обмежила доступ банків до зовнішніх фінансових джерел, що не могло не позначитися на фінансовій стійкості банків та їхній ліквідності.
7-й етап (2014–2016 рр.)	Початок нової кризи, яка потягла за собою різкий стрибок інфляції і девальвації національної валюти. У період 2014–2016 рр. Національний банк України здійснював політику очищення банківської системи від проблемних банківських установ. Через дану політику регулятора досить значна кількість банківських установ припинила свою діяльність. Так званий «банкопад» сприяв оздоровленню банківської системи, однак водночас мав істотні наслідки: починаючи з 2014 р. було ліквідовано близько 40 банків. Скорочення масштабів кредитування вітчизняного бізнесу і населення з боку банків – резидентів України набуло значного поширення у 2015 р. Почалося поступове впровадження міжнародних стандартів банківської діяльності «Базель – III».
8-й етап (2017 р. – сьогодні)	Банківська система низькими темпами відновлюється після кризи 2014 р. Рівень банкрутств на ринку наразі мінімальний за останні роки. Показники надійності банківської системи суттєво поліпшилися, а ризики втрати ліквідності та інсайдерського кредитування взяті під контроль. Але, незважаючи на вищесказане, темпи росту кредитної активності населення та суб'єктів господарювання залишають бажати кращого через повільні темпи зростання реальної економіки, жорстку монетарну політику, яку проводить Національний банк України, та недосконалість вітчизняної судової системи.

Джерело: побудовано авторами на основі [1; 3; 5; 6]

стає український карбованець. У результаті Україна вийшла з кола країн рублевої зони, які використовували рубль як грошову одиницю, і заклала вагомі правові основи для створення власної грошової системи [3, с. 13].

Однією з основних проблем того часу було те, що з проголошенням незалежності України всі фінансові ресурси залишилися в столиці СРСР – Москві, що негативно вплинуло на подальші темпи розвитку вітчизняної банківської системи [8, с. 53]. Незважаючи на даний факт, кількість зареєстрованих банківських установ на кінець 1991 р. становила 77, а протягом 1992 р. збільшилася на 56 банківських установ. Таким чином, у 1992 р. кількість банківських установ становила 133 [3, с. 12].

Другий етап становлення банківської системи України, який тривав із кінця 1992 р. по 1993 р., запам'ятався утворенням банківських установ з приватним капіталом. У цей період було реформовано систему планування банківської діяльності, яка передбачала, перш за все, побудову прогнозів щодо можливих напрямів розвитку попиту і пропозиції на ринку банківських послуг. Іншою частиною реформи став початок формування планів на довгострокову перспективу з урахуванням зовнішніх чинників, які могли вплинути на банківську діяльність.

Негативним чинником у процесі розвитку банківської системи стала галопуюча інфляція, яка в 1993 р. перевищила 10 000% [9, с. 54]. Через це банківська система була переповнена значною кількістю невеликих банківських установ, основною метою діяльності яких було отримання високих прибутків за рахунок значного рівня інфляції в економіці.

Третій етап становлення банківської системи тривав із 1994 по 1996 р. і запам'ятався банкрутством 77 банківських установ. Окрім того, ще близько 60 банків були на межі банкрутства [10, с. 48]. Інфляційні процеси у цьому періоді мали тенденцію до зниження завдяки програмі антиінфляційних дій, які були введені державою в 1994 р., що сприяло відкриттю філій іноземних банківських установ у нашій державі. Незважаючи на це, у період із 1994 по 1995 р. рівень неповернутих кредитів у відсотковому співвідношенні до суми всіх кредитних вкладень становив у 1994 р. – 28,3%; у 1995 р. – 22,3%. Цей рівень в абсолютному значенні значно перевищував сукупний розмір капіталу вітчизняної банківської системи [7, с. 313].

Для захисту прав вкладників і кредиторів комерційного банку та підвищення стабільності банківської системи у цілому Національним банком України було прийнято рішення про введення в дію Положення «Про порядок формування страхових фондів комерційними банками». Під час прийняття цього Положення за основу був взятий Базельський договір щодо банківського регулювання.

Початок **четвертого етапу**, який тривав із кінця 1996 по 2000 р., характеризувався значним поліпшенням економічних процесів на різних рівнях, що стало причиною проведення грошової реформи, яка передбачала: заміну українського карбованця (тимчасової валюти) на гривню (повноцінну, постійну валюту); виправлення негативних наслідків, які були викликані інфляцією карбованця; змінення масштабу цін та ін.

За період проведення цієї реформи банківською системою вилучено близько 97% випущених раніше карбованців. Із 2 по 16 вересня 1996 р. в обігу оберталися і гривні, і карбованці.

Грошова реформа сприяла закріпленню фінансової стабільності, прискоренню розрахунків, залученню готівки до банківської системи, забезпеченню стабільності курсу національної валюти щодо іноземних валют. Важливим позитивним результатом грошової реформи стало те, що вдалося утримати стабільність на грошовому, споживчому та валютному ринках [3, с. 16].

Починаючи з 1998 р. Україна зіштовхнулася з фінансовою кризою, яка не обійшла стороною і вітчизняну банківську систему. Однією з основних причин цієї кризи став дефолт, який мав місце в Росії. Деякі експерти оцінюють девальвацію гривні внаслідок кризи більше ніж на третину. Окрім того, значним виявилось і зменшення прибутковості активів комерційних банків, скорочення розміру вкладів більше ніж на 400 млн грн. Інші ж експерти висловлюють думку про те, що втрати капіталу становили близько 964 млрд дол. США, або 46,1% [3, с. 15].

Початок **п'ятого етапу**, який тривав із 2000 по 2008 р., запам'ятався оновленням Закону України «Про банки і банківську діяльність».

У цей період рівень глобалізації значно зріс, про що свідчить підвищення числа банків, капітал яких має іноземне походження. Окрім того, варто зазначити, що за перші п'ять років п'ятого етапу (2000–2005 рр.) було ліквідовано 32 банківські установи, а створено 24. Число активних операцій банків зросло у понад п'ять разів, вкладів громадян – у п'ять разів, а капіталу – лише у 4,1 рази. При цьому показники зростання банківської системи у декілька разів перевищують такі якісні характеристики, як рівень капіталізації, рентабельність, фінансова стійкість [12, с. 101].

В останні роки даного періоду спостерігалось зростання рівня споживчого кредитування населення. Мережа Інтернет стає основним напрямом просування банківських послуг. Національний банк України підвищує рівень якості своєї регуляторної політики для комерційних банків.

Шостий етап становлення банківської системи України починається приблизно з кінця 2008 р. Саме на цей час припала світова фінансова криза, яка не обійшла стороною й Україну. Експерти вважали, що дана криза мала більш серйозні і глибокі наслідки порівняно з іншими країнами світу. Так, у результаті кризи падіння ВВП України становило 15%, скорочення обсягу промислового виробництва – 21,9%, а девальвація гривні – 83% [13, с. 6].

Не залишилася осторонь й вітчизняна банківська система, яка зіштовхнулася з такими негативними наслідками внаслідок кризи, як: значний приріст неповернутих кредитів; негативні результати діяльності більшої частини банківських установ; різке зменшення депозитного портфелю; криза ліквідності певних банків.

До особливих рис розвитку банківської системи України в період дії світової фінансово-економічної кризи належать: орієнтація системи менеджменту банків на зменшення частки проблемних кредитів; упровадження Національним банком України заходів щодо підтримки банківської стабільності та захисту прав вкладників; значне зменшення обсягів депозитів населення [14, с. 103].

Одразу після кризи почалося плавне відновлення вітчизняної банківської системи. Так, приріст кредитів за 2010–2013 рр. становив 6%, депозитів – 19%. Фінансові показники банківського сектору в ці роки були помірні. Так, прибутковість банківської системи відновилася лише в 2012 р., але показник рентабельності капіталу

залишався дуже низьким – 3% у 2012 р. і 0,8% – у 2013 р. [15].

Сьомий етап становлення банківської системи починається з 2014 р. Якраз на цей період припадає і нова криза, яка характеризується значною девальвацією національної валюти. Так, зниження офіційного курсу гривні у 2014 р. становило 97,3%. Порівняно зі знеціненням гривні в минулі кризові періоди минулорічна девальвація була найбільшою [16, с. 26]. Така ситуація зі знеціненням викликала необхідність створення суттєвих резервів для покриття ризиків кредитного портфеля. Так, за 2013–2014 рр. розміри банківських резервів зросли майже в два рази – до 235 млрд грн. Така ситуація стала причиною значних збитків у 2014 р., а саме 53 млрд грн, а рентабельність капіталу становила -30,46% [15].

Упродовж цього періоду, а саме 2014–2016 рр., Національний банк України займався ліквідацією проблемних банків, які могли становити загрозу усій банківській системі. Таким чином, досить значній частині банківських установ довелося припинити свою діяльність. Так, станом на кінець періоду 41 проблемну банківську установу було ліквідовано, що сприяло оздоровленню та підвищенню стійкості банківської системи загалом.

Восьмий, останній на даний момент, етап становлення банківської системи України починається з 2017 р. і триває донині. Починаючи з 2017 р. темпи так званого «банкопаду» суттєво сповільнилися, що свідчило про оздоровлення банківської системи. Також зросла частка прибуткових банків – до 76%. Власний капітал банківської системи (як «подушка безпеки» банків та їхніх клієнтів) за 2017 р. зріс на 40 млрд грн, до 164 млрд грн (за 2016 р. відповідне зростання становило лише 20 млрд грн). Регулятивний капітал банківської системи за 2017 р. також зріс на 6 млрд грн після суттєвого скорочення у 2016 р. Зокрема, статутний фонд націоналізованого ПАТ «ПриватБанк» протягом 2017 р. був збільшений на 155,4 млрд грн, АТ «Ощадбанк» – на 8,9 млрд грн, АТ «Укресімбанк» – на 7,7 млрд грн [17, с. 22–23].

У 2019 р. банківська система отримала значний прибуток – близько 60 млрд грн. Це втричі більше,

ніж у 2018 р. Основними факторами отримання таких прибутків були низькі відрахування в резерви, які за рік знизилися з 24 до 12 млрд грн, висока операційна ефективність банківських установ.

Прибуток банківського сектору у I кварталі 2020 р. зріс на 23,8% р/р і становив 16,0 млрд грн. Близько 65% прибутку сектору сформував «ПриватБанк». Водночас за березень сектор отримав лише 97 млн грн прибутку через різке зростання обсягів відрахувань до резервів. Кількість збиткових банків зросла з шести за 2019 р. до 14 установ за I квартал 2020 р. Їхній сукупний збиток становив 2,7 млрд грн. Серед 14 установ, що зазнали збитків, вісім банків були операційно збитковими, решта отримали збитки через доформування резервів під активні операції [18, с. 2].

Опишемо сьогодиншній етап розвитку банківської системи для оцінки її сучасного стану. Кількість банківських установ, які діють на території України, представлено на рис. 1.

Отже, за даними діаграми, період із 2011 по 2014 р. охарактеризувався тим, що кількість банків протягом цього періоду майже не зазнавала змін, що свідчить про невтручання головного регулятора – Національного банку України в банківський сектор. Починаючи з 2015 р. кількість банків почала зменшуватися у зв'язку з активною діяльністю Національного банку України щодо недопущення наявності неефективних комерційних банків. Якщо брати до уваги кінець аналізованого періоду, то можна побачити, що частка іноземних банків мала тенденцію до зростання і станом на 1 січня 2020 р. становила 46,67%, що на 15,42 відсоткових пункти більше порівняно з початком аналізованого періоду. Питома вага банків зі 100%-м іноземним капіталом зросла на 19,31 відсоткових пункти, до 30,67%, але в абсолютному вираженні кількість банківських установ зі 100%-м іноземним капіталом зросла лише на три установи. Причиною цього є суттєве зменшення українських банків, оскільки саме вони здебільшого підпадали під ліквідацію [19, с. 141].

Окрім того, велике значення мають пасиви банківської системи, динаміку яких за 2008–2020 рр. представлено на рис. 2.

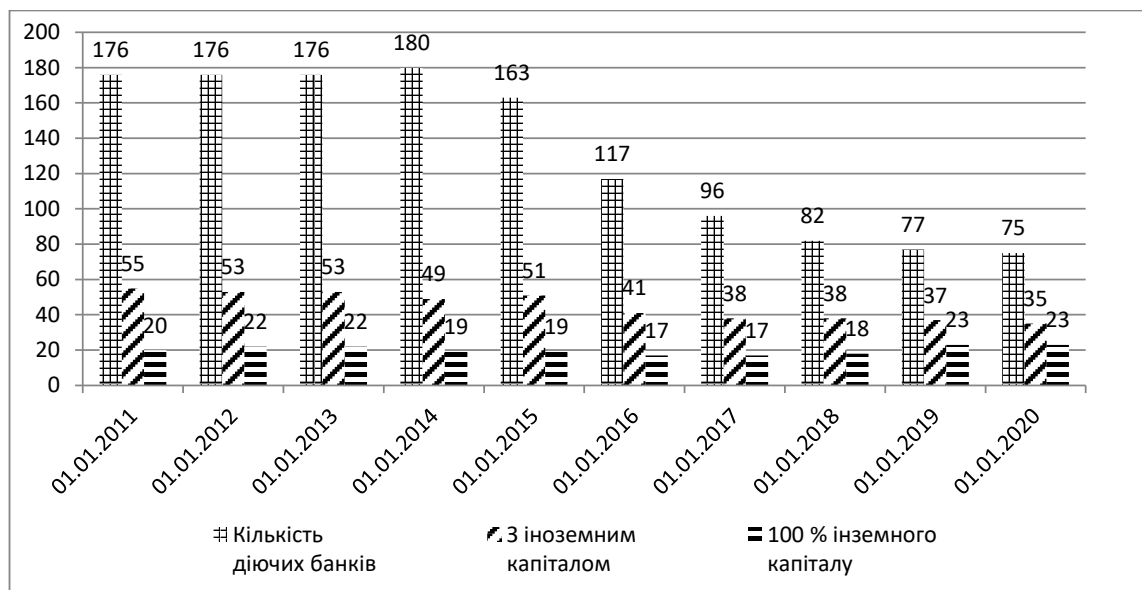

Рис. 1. Динаміка кількості банків в Україні за 2011–2020 рр., одиниць

Джерело: побудовано авторами на основі [6]

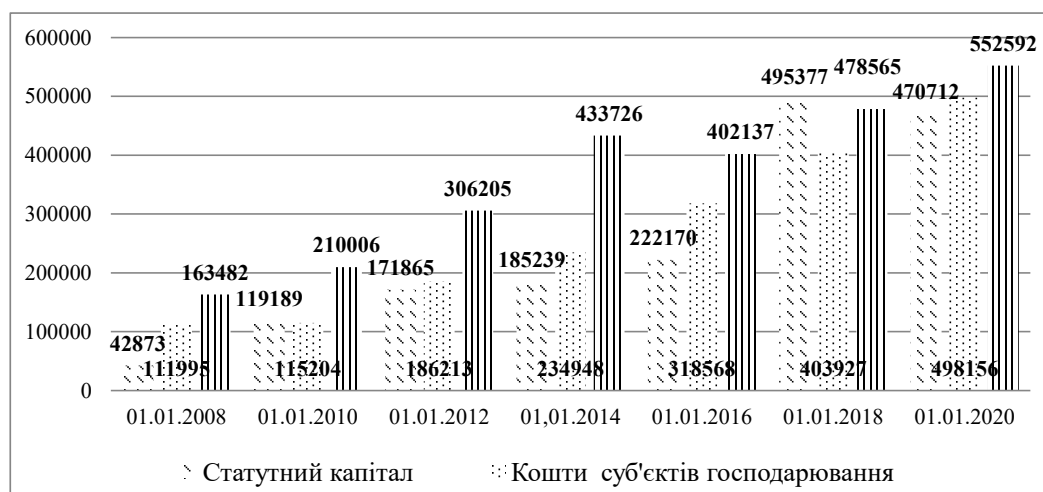

Рис. 2. Динаміка пасивів банківської системи України, млн грн

Джерело: побудовано авторами на основі [20]

Рис. 3. Динаміка активів банківської системи України, млн грн

Джерело: побудовано авторами на основі [21]

Отже, як видно з даних діаграми, пасиви банківської системи мають стійку тенденцію до зростання, що пояснюється багатьма чинниками, основними з яких є інфляційні процеси, які мали місце в Україні під час фінансових криз. Окрім того, високі відсоткові ставки по депозитах сприяли залученню більших обсягів депозитів від фізичних осіб, що чітко демонструє вище наведена діаграма, за винятком незначного просідання в 2016 р. Причиною цього була криза, яка почалася в 2014 р. і розвинулася в 2015–2016 рр.

Також доцільно було б переглянути й активи банківської системи, динаміку яких за 2008–2020 рр. представлено на рис. 3.

Дані, які вказані на діаграмі, свідчать про зростання обсягу наданих кредитів, але варто враховувати, що починаючи з 2015 р. частка непрацюючих кредитів зросла більше ніж у два рази, що зменшує загальний прибуток, який могла б отримати банківська система. Це пояснюється тим, що протягом 2015–2017 рр. відбулися такі зміни:

- проведена НБУ оцінка якості активів банків (AQR), що спонукало банки визнати багато кредитів непрацюючими;

- запровадження більш жорсткого визначення терміна «непрацюючий кредит (NPL)» відповідно

до міжнародних практик (Постанова Правління НБУ № 351);

- визнання непрацюючих кредитів «Приват-Банком» після націоналізації.

Висновки і пропозиції. Отже, банківська система України пройшла значний шлях у процесі свого становлення починаючи з 1991 р. і завершуючи сьогоднішнім.

За період свого існування вона пережила чотири значні кризи: у 90-х роках, у 2004 р., у 2008 р., у 2014–2015 рр., що не могло не вплинути на її становище. Нині для банківської системи характерні такі особливості: зменшення відсоткових ставок; збільшення рівня статутного капіталу; впровадження нових нормативів ліквідності згідно з «Базель – III» та ін. Однією з основних проблем залишається висока частка неповернутих кредитів, що стримує розвиток банківської системи у цілому. Однозначно, банківська система потребує подальшого розвитку і реформування, яке повинно здійснюватися з урахуванням сучасних тенденцій, які характерні для кінця 10-х років XXI ст. Без реформування банківська система стане неефективною і не зможе виконувати свої основні функції повною мірою, що, своєю чергою, сповільнить розвиток економіки і зменшення добробуту громадян у цілому.

Список використаних джерел:

1. Грановська І.В. Особливості становлення та розвитку банківської системи в Україні. *Економічний вісник університету*. 2011. № 17(2). С. 111–116.
2. Колодізев О. Становлення банківської системи України: минуле, світовий досвід, проблеми реформування. *Банківська справа*. 2000. № 2. С. 26–31.
3. Д'яконова І.І. Історичні аспекти розвитку банківської системи України. *Економіка промисловості*. 2008. № 2(41). С. 10–18.
4. Грубінка І.І. Особливості розвитку та сучасного стану банківської системи України в контексті державної монетарної політики. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 10. С. 579–582.
5. Кулицький С. Банківська система України: сучасний стан і тенденції розвитку. *Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3784:bankivska-sistema-ukrajini-suchasniy-stand-i-tendentsiji-rozvitku-2&catid=71&Itemid=382 (дата звернення: 22.10.2020).
6. Кількість банків в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 23.10.2020).
7. Рилова К.О. Менеджмент проблемних банків у процесі стабілізації банківської системи України (на прикладі санаційного банку). *Магістеріум. Економічні студії*. 2014. Вип. 56. С. 97–101.
8. Сугоняко О. Банки України: економіка і практика. *Банківська справа*. 1996. № 4. С. 49–55.
9. Матвієнко П.В. Становлення банківської системи незалежної України. *Економіка та держава*. 2007. № 5. С. 53–57.
10. Римар М.В., Тушницький А.Р. Банківська система України: процес становлення і проблеми розвитку. *Проблеми економіки та управління*. 2010. № 684. С. 47–51.
11. Кузнєцова А.В. Вплив глобалізації на розвиток банківської системи України : монографія. Одеса : Атлант, 2011. 517 с.
12. Карчева Г.Т. Особливості становлення та розвитку банківської системи України. *Економіка і прогнозування*. 2005. № 2.
13. Геєць В. Формування і розвиток фінансової кризи 2008–2009 років в Україні. *Економіка України*. 2010. № 4. С. 5–15.
14. Дудченко В.Ю. Етапи формування та сучасні проблеми розвитку банківської системи України. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. Вип. 40. С. 99–109.
15. Основні показники діяльності банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення: 26.10.2020).
16. Береславська О.І. Девальвація гривні та спричинені нею виклики для України. *Вісник Національного банку України*. 2015. № 2. С. 26–33.
17. Безпековий вимір фінансової політики забезпечення економічного зростання в Україні / Л.Г. Шемяєва та ін. ; за ред. Я.А. Жаліла. Київ : НІСД, 2018. 132 с.
18. Огляд банківського сектору 05.2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2020-5.pdf?v=4 (дата звернення: 27.10.2020).
19. Муравський О.А., Шевчук Д.В. Сучасний стан банківської системи України. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2020. Т. 25. Вип. 2(81). С. 140–145.
20. Пасиви комерційних банків України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/passive/> (дата звернення: 02.11.2020).
21. Активи комерційних банків України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/> (дата звернення: 02.11.2020).

References:

1. Hranovska I.V. (2011). Osoblyvosti stanovlennia ta rozvytku bankivskoi systemy v Ukraini. *Ekonomichnyi visnyk universytetu: zbirnyk naukovykh prats*, no. 17(2).
2. Kolodiziev O. (2000). Stanovlennia bankivskoi systemy Ukrainy: mynule, svitovy dosvid, problemy reformuvannia. *Bankivska sprava*, no. 2, pp. 26–31.
3. Diakonova I.I. (2008). Istorychni aspekty rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy. *Ekonomika promyslovosti*, no. 2, pp. 10–18.
4. Hrubinka I.I. (2017). Osoblyvosti rozvytku ta suchasnogo stanu bankivskoi systemy Ukrainy v konteksti derzhavnoi monetarnoi polityky. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 10, pp. 579–582.
5. Kulytskyi S. Bankivska systema Ukrainy: suchasnyi stan i tendentsii rozvytku. *Tsentr doslidzhen sotsialnykh komunikatsii NBUV*. Available at: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3784:bankivska-sistema-ukrajini-suchasniy-stand-i-tendentsiji-rozvitku-2&catid=71&Itemid=382 (accessed 22 October 2020).
6. Kilkist bankiv v Ukraini. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (accessed 23 October 2020).
7. Rylova K.O. (2014). Menedzhment problemnykh bankiv u protsesi stabilizatsii bankivskoi systemy Ukrainy (na prykladi sanatsiinoho banku). *Magisterium. Ekonomichni studii*, vol. 56, pp. 97–101.
8. Suhoniako O. (1996). Banki Ukrainy: ekonomika i praktyka. *Bankivska sprava*, no. 4, pp. 49–55.
9. Matviienko P.V. (2007). Stanovlennia bankivskoi systemy nezaleznoi Ukrainy. *Ekonomika ta derzhava*, no. 5, pp. 53–57.
10. Rymar M.V., Tushnytskyi A.R. (2010). Tushnytskyi Bankivska systema Ukrainy: protses stanovlennia i problemy rozvytku. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia: zbirnyk naukovykh prats*, no. 684, pp. 47–51.
11. Kuznietsova A.V. (2011). Vplyv hlobalizatsii na rozvytok bankivskoi systemy Ukrainy: monohrafiia. Odessa: Vydavnytstvo «Atlant». (in Ukrainian)
12. Karcheva H.T. (2005). Osoblyvosti stanovlennia ta rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 2.
13. Heiets V. (2010). Formuvannia i rozvytok finansovoi kryzy 2008–2009 rokiv v Ukraini. *Ekonomika Ukrainy*, no. 4, pp. 5–15.
14. Dudchenko V.Iu. (2014). Etapy formuvannia ta suchasni problemy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy. *Problemy i perspektivy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy: zb. nauk. prats*. Sumy: UABS NBU, vol. 40, pp. 99–109.
15. Osnovni pokaznyky diialnosti. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (accessed 26 October 2020).
16. Bereslavska, O.I. (2015). Devalvatsiia hryvni ta sprychyneni neiu vyklyky dla Ukrainy. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 2, pp. 26–33.
17. Zhalilo Ya.A. (ed.) (2018). Bezpekovi vymir finansovoi polityky zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia v Ukraini [Security dimension of financial policy to ensure economic growth in Ukraine]. Kyiv: NISD. (in Ukrainian)
18. Ohliad bankivskoho sektoru 05.2020. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2020-5.pdf?v=4 (accessed 27 October 2020).
19. Muravskiy O.A., Shevchuk D.V. (2020). Suchasnyi stan bankivskoi systemy Ukrainy. *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*, T. 25, vol. 2(81), pp. 140–145.
20. Pasyvy komertsiiynykh bankiv Ukrainy. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/passive/> (accessed 02 November 2020).
21. Aktyvy komertsiiynykh bankiv Ukrainy. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/> (accessed 02 November 2020).

Муравский А. А.

Шевчук Д. В.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ БАНКОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Резюме

В статье рассмотрен весь период функционирования банковской системы Украины, который разделен на этапы становления с последующим их описанием, выделены проблемы, которые были присущи коммерческим банкам Украины на разных этапах развития банковской системы. Описаны специфические черты функционирования коммерческих банков в разрезе отдельных периодов. Проведен анализ динамики активов банковской системы Украины, ее пассивов и динамики изменения количества коммерческих банков с учетом доли, которую занимает иностранный капитал. Обобщены проблемы и вызовы, которые имели место в период становления и развития банковской системы Украины, а также проведен анализ ее современного состояния. Исследованы особенности структуры и описаны перспективы развития украинской банковской системы.

Ключевые слова: банковская система, становление, этапы развития, коммерческие банки, финансовые ресурсы.

Muravskiy Oleksii

Shevchuk Dmytro

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

Summary

This article was written by two authors and reveals the entire period of operation of the banking system, which takes almost thirty years, namely twenty-nine years, which begins with the moment the Ukrainian state gains independence from the Union of Soviet Socialist Republics in one thousand nine hundred and ninety-first year and lasts to this day, namely the middle of the two thousand twentieth year. The authors divided this period into eight stages of formation of the banking system of Ukraine with the following description of this periods, which is presented in the form of a table. The authors highlighted the problems that were inherent in commercial banks of Ukraine at different stages of development of the banking system of Ukraine. Specific features that characterized the functioning of commercial banks in Ukraine in terms of individual periods are described. The authors analyzed the dynamics of assets of the banking system of Ukraine for twelve years, from two thousand eight year to two thousand twentieth year with graphical display of data on the chart, liabilities of the banking system of Ukraine with graphical display of data on the chart for twelve years, from two thousand eight year to two thousand twentieth year, and the dynamics of change in the number of commercial banks with graphical display of data on the chart for ten years, from two thousand tenth year to two thousand twentieth year, operating in Ukraine, taking into account the percentage of foreign capital in the structure of capital of banking institutions. The authors summarized the problems associated with the functioning of the banking system of Ukraine and the challenges that occurred during the formation and development of the banking system of Ukraine, as well as analyzed its current state in terms of assets, liabilities for twelve years. from two thousand eight year to two thousand twentieth year, and the number of banking institutions graphically displaying the data on the chart for the last decade. The article reveals the features of the structure and describes the prospects for the development of the Ukrainian banking system.

Keywords: banking system, formation, stages of development, commercial banks, financial resources.